

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

DOM UPOKOJNCEV PODBRDO ENOTE PETROVO BRDO

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

► **Tip lokacije:** dom starejših

► **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** starejši, osebe z diagnozo starostne demence

► **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** uradna zmogljivost je 95 postelj, na dan obiska je bilo zasedenih 94 postelj (52 moških in 42 žensk).

Potek obiska in priprava poročila:

► Obisk je bil **nenajavljen** in **opravljen dne 24. 11. 2011**

► **Skupina za obisk:** dva predstavnika Varuha (višji svetnik, svetovalka I) in dve predstavnici nevladne organizacije (Inštitut Primus)

► **Vsebina obiska:** Razgovor s strokovno vodjo zavoda. Kasneje nas je po posameznih oddelkih pospremila vodja zdravstvene nege in oskrbe, sledil je ogled dokumentacije, razgovor z varovanci ter zaključni razgovor.

► **Poročanje:** predhodno poročilo o obisku je bilo poslano zavodu 20. 1. 2012. Odgovor Zavoda smo prejeli dne 22. 2. 2012, torej 33. dan po odpremi, ki smo upoštevali pri pripravi končnega poročila. Končno poročilo o obisku je bilo 5. 3. 2012 posredovano Zavodu in Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve skupaj s predlogom, da ga obravnava ter nam v roku 30 dni sporoči svoja stališča in morebitne ukrepe. DPM s strani pristojnega ministrstva še ni prejel odgovora na končno poročilo.

► DPM je posebej pohvalil

- dodatno izobraževanje osebja na področju težav z odvisnostjo od alkohola
- osebje, ki si prizadeva, da bi bilo nestrpnosti in s tem povezanih konfliktov čim manj
- zaposlitev nove socialne delavke, kajti do sedaj je socialna delavka opravljala tudi delo strokovne vodje
- prizadevanja Enote za izboljšanje bivalnih razmer, predvsem tudi zmanjšanje več posteljnih sob

DPM: enota nima klasičnega varovanega oddelka, vendar po navedbah vodstva nekateri sostanovalci Enote ne morejo samostojno zapustiti. Zato menimo, da bi bilo te stanovalce treba bodisi premestiti na varovani oddelek druge enote zavoda ali pa o njihovem omejevanju svobode gibanja obvestiti sodišče, skladno z določbami ZDZdr. Ob tem se nam prav tako postavlja vprašanje, če ne bi bilo morebiti smiselno razmisliti o premestitvi dementnih stanovalcev, ki potrebujejo stalni nadzor in nego, v enoto v Tolminu, ki (še) ima vzpostavljeni varovalni oddelek¹.

DPM: predlagamo, da nas Enota o končni ureditvi prostora za kadilce v čim krajšem času obvesti².

DPM: predlagamo naj Enota posebno skrb nameni ugotavljanju zadovoljstva stanovalcev in njihove morebitne pritožbe zaradi neprimernega ravnanja zaposlenih, obravnava takoj in resno.

Enota: namestitev v Enoto v Tolmin ni možna, saj je polno zasedena. Bodo pa obveščali o omejitvah gibanja sodišče. Skladno z določbami ZDZdr, kadar bo lečeči psihiater presodil, da je to potrebno.

Enota: v letu 2012 ali 2013 imamo v načrtu zasteklitev dela terase tako za kadilce kot nekadilce.

Enota: stanovalci se redno dnevno srečujejo in tekoče rešujejo morebitna zadovoljstva in težave. Stanovalci lahko tudi napišejo pritožbo pri čemer jim osebje po potrebi pomaga, lahko pa tudi ustno izrazijo svoje nezadovoljstvo s storitvami, sostanovalci ali zaposlenimi.

¹Varuh je Enoto obiskal že leta 2009, ko smo ugotovili, da v Enoti nimajo več klasičnega varovanja oddelka, saj je bil le ta pred časom ukinjen. Enaka je bila ugotovitev ob tokratnem obisku. Enota nima klasičnega varovanega oddelka. Vrata, ki so nekoč stanovalcem omogočala odhod iz varovanega oddelka, so bila tudi ob tem obisku še vedno nameščena, vendar so bila ob našem obisku odklenjena in odprta. Drugačne prakse nismo mogli ugotoviti niti ob razgovorih s stanovalci. Vendar pa je treba poudariti, da je Enota ograjena, izhod je možen le skozi glavna vrata, kjer je prisoten receptor (vratar). Tudi tokrat so stanovalci navedli, da praviloma lahko odidejo iz doma le ob določenih urah, prej pa morajo povedati kam gredo in kdaj se bodo vrnili. Tokrat nam je vodstvo zagotovilo, da ima izhod praviloma vsakdo, razen nekaj dementnih stanovalcev, katere pa osebje, najkasneje pa vratar Enote, obrne in jim tako ne dovoli (prostega) izhoda. Ugotavljamo, da so v praksi očitno različni načini, ki jih socialno varstveni zavodi uporabljajo z namenom preprečitve izhoda iz oddelka, s čimer se posamezniku omeji svoboda gibanja oziroma prostost. Ko (posamezne) osebe s težavami v duševnem zdravju – npr. z diagnozo demence, zaposleni (v skrajnem primeru receptor), ki jo prestrežejo, vrnejo na oddelek oziroma obrnejo, da Enote ne morejo svobodno zapustiti, lahko po stališču Varuha oziroma DPM govorimo o tem, da oseba Enote ne more zapustiti po lastni volji. Gre torej očitno za »de facto« odzivem prostosti.

²Enota od zadnjega obiska pred dvema leti ni upoštevala priporočila DPM, da se čim prej zagotovi, da se v prostoru ne bo kadilo.

DPM: predlagamo naj Enota ustrezno spremeni pritožbene poti, tako da bodo stanovalci, ki podajo pisno pritožbo odgovor na pritožbo prijeli pisno. Hkrati naj dopolni obrazec na način, da bo mogoče na njem oddati tudi pritožbo zoper osebje³.

Enota: obrazec o pritožbah bomo ustrezno spremenili in dodali alinejo za zaposlene.

DPM: predlagamo, da vodstvo osebje opozori na potrebo po spoštljivem odnosu in ustreznemu komuniciranju s stanovalci⁴.

Enota: o priporočilu DPM bomo obvestili zaposlene, čeprav menijo, da imajo zaposleni spoštljiv odnos do stanovalcev in z njimi ustrezno komunicirajo.

³Ob pregledu dokumentacije smo ugotovili, da stanovalci lahko podajo pisno pritožbo tudi na posebnem obrazcu, na katerem pa so navedene zgolj kršitve s strani osebja. Najpogostejša kršitev med stanovalci so kalitev nočnega miru, prosjačenje, verbalno nasilje in manjše kraje. Kot pove strokovna vodja, pritožb zoper zaposlene v letu 2011 do našega obiska ni bilo. Obrazec, ki se v praksi uporablja je pomanjkljiv, saj ne zajema tudi možnosti pritožbe zoper osebja.

⁴Zaskrbljujoča pa je navedba enega izmed stanovalcev, da stanovalce zaposleni tudi »ozmerjajo«. Čeprav gre za osamljeno pritožbo, so lahko očitki, ki jih je stanovalec o odnosu osebja v razgovorih s predstavniki DPM izrazil, resni in zbujajo skrb.

